

Dopady covidu-19 na služby knihoven Královéhradeckého kraje

Petra Řoutilová

Na 12. března 2020 myslím nikdo z nás dlouho nezapomene. Vláda ČR vyhlásila (poprvé) stav nouze kvůli koronavirové pandemii a od následujícího dne došlo k plošnému uzavření všech veřejných institucí, tedy i knihoven.

Jak si knihovny poradily s nouzovým stavem, jsme se snažili zjistit pomocí dotazníkového šetření^[1], které bylo inspirováno průzkumem Moravské zemské knihovny. Šetření v našem kraji probíhalo od 17. 7. do 7. 8. 2020.

Cílem dotazníku bylo analyzovat dopady vládních opatření na služby knihoven v našem kraji, zmapovat aktivity knihoven v době uzavření a možné nové trendy.

Do průzkumu, který byl rozeslán profesionálním i neprofesionálním knihovnám v kraji, se jich zapojilo celkem 42 z celkového počtu 389. Což bohužel není nijak velké číslo. Zajímavé ovšem je, že se nám do průzkumu zapojilo 9 pověřených knihoven, i když jich v kraji máme pouze 6. J

Knihovny v době uzavření se svými uživateli většinou komunikovaly. Nejčastějším způsobem komunikace bylo zveřejňování informací na webových stránkách knihovny (90 %) a také přes sociální sítě (57,5 %). Mezi nejčastěji poskytované knihovní služby patřila donášková služba (i přes vládní zákaz – více než 65 %) a vracení knih do biblioboxu (více než 30 %). K donáškové službě nutno dodat, že vše probíhalo za přísných hygienických podmínek. Knihovníci či dobrovolníci měli vždy roušku a rukavice. Knihy byly v ochranných obalech a s uživateli se knihovníci či dobrovolníci buď vůbec nesešli a knihy nechali za dveřmi, nebo dodržovali bezpečné dvoumetrové rozestupy.

Nové služby během nouzového stavu zavedlo pouze 26,2 % knihoven. Což je 9 knihoven z 39, které na otázku odpověděly.

Mezi nové služby patří:

- Možnost objednání knih telefonicky nebo e-mailem.
- Besedy pro školy realizované venku (v klášterní zahradě).
- Zprostředkování odkazů na on-line knihy.
- Založení youtube knihovny, kde knihovnice četly knihy dětem, připravily se na pasování prvňáčků na čtenáře a uváděly zde novinky knihovny.
- Zapojení dětí do hry Lov perel on-line.
- Výdejové okno.
- Objednávky z volného výběru.
- Virtuální prohlídky výstav.
- Zavedení nového knihovního systému.

Nové služby zůstanou v nabídce nastalo pouze u 47 % dotazovaných.

Knihovny se veřejnosti znovuotevíraly od dubna až do června 2020. V našem kraji se jich nejvíce otevřelo 27. 4. 2020. Mezi nejčastější problémy po znovuotevření knihoven patřila návštěvnost (45,2 %) a nedostatek informací od vlády ČR (28,6 %).

Na otázku, s kým knihovny konzultovaly po dobu uzavření např. hygienická opatření, většina odpověděla, že se svým zřizovatelem (78,6 %). Konzultace s pověřenou knihovnou uvedlo 11,9 % tazáných. Metodickou pomoc si vyžádalo pouze 11,9 % knihoven.

Zprávu o možném snížení rozpočtu mělo během šetření opět pouze 11,9 % knihoven. Rozpočet se podle nejčastějších odpovědí sníží o 5 %. Úspora je v některých knihovnách nařízena už pro letošní rok 2020 a příští rok je právě v jednání. Problémem v letošním roce jsou i neočekávané výdaje na ochranné pomůcky.

Jako největší problém během uzavření knihovny se dotazovaným jevila:

- Samota a nedostatek kontaktu se čtenáři.
- Dezinfekce knih, málo místa pro karanténu knih.
- Prázdná knihovna bez čtenářů.

Na 81 % knihoven uzavření během nouzového stavu nebude mít žádný vliv do budoucna. Nabízí se otázka, zda je to vlastně dobře.

A ještě jeden komentář na závěr. V den vydání zimního čísla zpravodaje (v prosinci 2020) už víme, že byl bohužel pravdivý:

„Obávám se, že věc nelze zdaleka považovat za uzavřenou a že nás čeká ještě řada omezení v dalších měsících, bohužel.“

Kontakt na autorku: petra.routilova@svkhk.cz

---

[1] Celý dotazník naleznete na stránkách Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové <https://www.svkhk.cz/Pro-knihovny/Aktualni-zpravy/Clanky/Dopady-covidu-19-na-sluzby-knihoven-Kralovehradeck.aspx>

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz